

Sygn. akt I ACa 885/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Lidia Sularzycka

Sędzia SA – Bogdan Świerczakowski /spr./

Sędzia SO del. – Jacek Sadowski

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Radia S.A. z siedzibą w W.

przeciwko (...) Związkowi (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 29 lutego 2012 r. sygn. akt II C 920/11

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) Związku (...) z siedzibą w W. na rzecz (...) Radia S.A. z siedzibą w W. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 885/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od (...) Związku (...) z siedzibą w W. na rzecz (...) Radia SA z siedzibą w W. kwotę 103.405,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od wskazanych kwot i dat, umorzył postępowanie odnośnie żądania zapłaty kwoty 39.914,22 zł i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.783 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie to zapadło na podstawie następujących ustaleń i oceny prawnej:

(...) Związek (...) w W. (dalej: (...)) jest zbiorową organizacją zarządzania prawami pokrewnymi między innymi do fonogramów i wideogramów muzycznych i inkasuje od zobowiązanych podmiotów wynagrodzenia z tytułu wykorzystania fonogramów i wideogramów muzycznych, które następnie przekazuje uprawnionym producentom fonogramów i wideogramów. Wpłata następuje na podstawie zaakceptowanego przez uprawnionego producenta rozliczenia.

Rozliczając wpływy uzyskane za licencje na emisje fonogramów i wideogramów muzycznych w latach 2003 - 2009, których producentem było (...) Radio S.A. w W. (dalej: (...)), (...) podstawiał zestawienie z kwotą należną za

dany okres, która była akceptowana przez uprawnionego przedstawiciela (...). Następnie producent fonogramów i wideogramów muzycznych wystawiał fakturę VAT wstawiając zaakceptowaną kwotę jako wartość netto świadczonej usługi i doliczając podatek VAT w wysokości podstawowej 22 %. Realizując płatność (...) przelewał kwotę uzgodnioną w rozliczeniu, czyli kwotę netto z faktury.

Niedopłata z wystawionych faktur skutkowałą wystosowaniem wezwania do zapłaty, które było bezskuteczne z uwagi na stanowisko (...), który odmawiał dokonania płatności z tytułu rozliczenia wraz z naliczonym podatkiem VAT, twierdząc, iż doliczanie podatku VAT jest nieuzasadnione.

Zdaniem Sądu Okręgowego w zakresie w jakim nie zostało cofnięte, powództwo jest zasadne. Podstawa faktyczna roszczenia odnosi się do działalności polegającej na udzielaniu przez pozwanego licencji na emisję fonogramów i wideogramów muzycznych, których producentem było (...) oraz rozliczenie płatności z tytułu pobranego przez pozwanego wynagrodzenia z tego tytułu. Przedstawione kopie dokumentów w postaci rozliczeń za poszczególne okresy, były zatwierdzone przez przedstawiciela (...) i przedstawione (...) do rozliczenia. Jediną kwestią sporną była zasadność doliczania w wystawianych fakturach podatku VAT w stawce podstawowej do kwoty zaakceptowanej przez powoda, przez co należność z faktury była wyższa o wysokość naliczanego podatku w stosunku do kwoty zaakceptowanej.

Pozwany, jako organizacja zbiorowego zarządzania działa na podstawie art. 104 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz odpowiedniego upoważnienia w postaci decyzji Ministra Kultury z dnia 5 marca 2003r. W ramach sprawowania zbiorowego zarządu wykonuje czynności polegające między innymi na zawieraniu umów i pobieraniu wynagrodzenia od osób trzecich z tytułu wykorzystania fonogramów i wideogramów muzycznych, do których prawa jako producent ma (...). Jest to stosunek trójstronny, w którym udział pozwanego polega na niejako pośredniczeniu w zawieraniu umów na wykorzystanie praw do fonogramów i wideogramów muzycznych powoda przez podmioty trzecie, z którymi warunki umowy negocjuje pozwany i pobiera wynagrodzenie za wykorzystanie praw do fonogramów i wideogramów przysługujących powodowi. W ramach rozliczenia między(...), ten ostatni za czynności zbiorowego zarządu pobiera wynagrodzenie, stanowiące część z wpływów od zebranych opłat licencyjnych.

Art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku towarów i usług (faktury były wystawiane po wejściu w życie ustawy i przepisy te mają do niej zastosowanie także do rozliczenia za rok 2003, który był rozliczany i fakturowany po wejściu w życie ustawy) stanowi, iż świadczeniem usługi jest każde świadczenie na rzecz każdej osoby fizycznej, prawej i jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towaru w rozumieniu art. 7 ustawy, przeniesienie praw do wartości niematerialnych i prawnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano czynności prawnej. Z brzmienia cytowanego przepisu wynika więc, że świadczona usługa opodatkowana jest podatkiem od towarów i usług, bowiem powód udzielając licencji na wykorzystanie posiadanych przez niego praw do fonogramów i wideogramów, bez względu na to, że działa za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania, przenosi prawa do wartości niematerialnych, opodatkowanych podatkiem od towarów i usług.

Nie ma znaczenia, iż działanie to odbywa się przez pośrednika - czyli organizację zbiorowego zarządu prawami autorskimi uprawnioną do działania z mocy samej ustawy oraz, iż podmiot ten nie prowadzi działalności gospodarczej sensu stricto. Pozwany pobiera jako swoje wynagrodzenie części należności pobieranych od końcowych użytkowników praw z licencji na wykorzystanie fonogramów i wideogramów muzycznych powoda. Zaś zgodnie z brzmieniem art. 15 ust. 1 i 2 ustawy o podatku od towarów i usług, cel i rezultat działalności nie ma znaczenia dla zdefiniowania takiego podmiotu jako podatnika w rozumieniu cytowanej ustawy (por. wyroki: Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 21 maja 2010 r. III SA/Wa 2169/09 i Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 września 2011 r., I FSK 1215/10). O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Pozwany wniósł apelację, skarżąc wyrok w części zasądzającej należność główną z odsetkami oraz koszty procesu. Zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędne przyjęcie, iż należności przekazywane powodowi przez pozwanego podlegają opodatkowaniu podatkiem VAT. Z uzasadnienia apelacji wynika, że zarzut ten dotyczy w szczególności: 1) art. 5 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług w zw.

z art. 353 k.c., 2) art. 94 ust. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, 3) § 12 rozporządzenia Ministra Finansów z 27 kwietnia 2004r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług. Skarżący wniósł o zmianę wyroku w zakresie zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Jak już zauważył Sąd Okręgowy, z punktu widzenia przedmiotu sporu istotne jest, że (...) jako organizacja zbiorowego zarządzania wykonuje czynności polegające na zawieraniu umów i pobieraniu wynagrodzenia od osób trzecich z tytułu wykorzystania fonogramów i wideogramów muzycznych, do których prawa jako producent ma (...). Pozwany pełni zatem rolę pośrednika w relacjach pomiędzy powodem a podmiotami korzystającymi z licencji, zatrzymując dla siebie stosowne wynagrodzenie. Fakt ten, jak również rozmiar zobowiązania netto z tego tytułu, obejmującego rozliczenia z tytułu emisji fonogramów, nadań radiowych i publicznego odtwarzania i tzw. „czystych nośników” pozostaje poza sporem (odpowiedź na pozew – k.48-50, 56-66). Sporna jest kwestia, czy powód ma podstawy by domagać się od pozwanego należności powiększonych o podatek od towarów i usług. Zdaniem Sądu Apelacyjnego stanowisko jakie zajęł w tej mierze Sąd Okręgowy jest prawidłowe, a zaskarżone rozstrzygnięcie odpowiada prawu.

Art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (j.t. Dz.U. 2011.177.1054 ze zm.; dalej: „ustawa VAT”) stanowi, że opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlega odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju. Z kolei zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy VAT przez świadczenie usług, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, rozumie się każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów w rozumieniu art. 7, w tym również przeniesienie praw do wartości niematerialnych i prawnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano czynności prawnej. Udzielając licencji na wykorzystanie praw do fonogramów i wideogramów, bez względu na to, że działa za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania, powód przenosi prawa do wartości niematerialnych, opodatkowanym podatkiem VAT.

Pozwany istotne znaczenie przypisuje zmianie stanu prawnego jaka się dokonała za sprawą wejścia w życie z dniem 1 kwietnia 2011 r., nowelizacji ustawy VAT (ustawa z 18 marca 2011 r., Dz.U.2011.64.332) – dodano wówczas do artykułu 8 ustęp 2a: „W przypadku gdy podatnik, działając we własnym imieniu, ale na rzecz osoby trzeciej, bierze udział w świadczeniu usług, przyjmuje się, że ten podatnik sam otrzymał i wyświadczył te usługi.” Zdaniem skarżącego dopiero wejście w życie tej jednoznacznej regulacji spowodowało, że pobór opłat dokonywany przez (...), a zatem i rozliczeń (...) z uprawnionymi został objęty podatkiem od towarów i usług przy czym jej wprowadzenie dowodzi, że w okresie wcześniejszym działania (...) nie podlegały podatkowi VAT (apelacja – k.118). Ze stanowiskiem tym nie można się zgodzić.

Przepis ten nie wpłynął na zasadę wyrażoną w cytowanym art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy VAT. Jedynie doprecyzował uregulowanie dotyczące świadczenia usług, o którym mowa w art. 8 ust. 1 tej ustawy, w zakresie tzw. refakturowania. Sąd Apelacyjny podziela następujące stanowisko wyrażone na ten temat w piśmiennictwie: „Regulacji tego rodzaju nie wprowadzono do ustawy przed dniem 1 kwietnia 2011 r., lecz wydaje się, że do rozwiązania problemu refakturowania także w dotychczasowym stanie prawnym należało podchodzić, opierając się właśnie na takim mechanizmie. Biorąc pod uwagę wymagania wspólnego zharmonizowanego systemu podatku od wartości dodanej, obowiązującego w ramach UE, polskie przepisy VAT należało interpretować w taki sposób, jak gdyby powyższa regulacja znajdowała się w ustawie. Należy więc traktować refakturowanie jako odprzedaż usług. Wydaje się, że aktualny w związku z tym pozostawał pogląd wyrażany w doktrynie, że odprzedawana usługa powinna mieć niezmienny charakter.” (Adam Bartosiewicz, Ryszard Kubacki Komentarz do art. 8 ustawy o podatku od towarów i usług, t.40, LEX 2012).

Jakkolwiek udzielenie licencji nie jest wprost wskazane w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy VAT jako czynność podlegająca opodatkowaniu, to „niewątpliwie jednak stanowi usługę, jest bowiem określonym świadczeniem. Jeżeli udzielenie

licencji na korzystanie z praw własności intelektualnej jest odpłatne, to stanowi czynność podlegającą opodatkowaniu (Adam Bartosiewicz, Ryszard Kubacki Komentarz do art. 8 ustawy o podatku od towarów i usług, t.11, LEX 2012).

Z apelacji nie wynika na czym polega zdaniem skarżącego naruszenie art. 94 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (j.t. Dz.U.2006.90.631 ze zm.) ani też naruszenie § 12 rozporządzenia Ministra Finansów z 27 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz.U.2004.97.970 ze zm.). Pierwszy z wymienionych przepisów stanowi materialnoprawną podstawę dochodzenia roszczenia producenta o wynagrodzenie w przypadku nadawania, reemitowania lub odtwarzania wprowadzonego do obrotu fonogramu lub wideogramu. Nie został naruszony przez Sąd I instancji, podobnie jak § 12 cyt. rozporządzenia. Doliczając do należnego wynagrodzenia podatek VAT, powód jako podatnik, udokumentował sprzedaż praw, zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy VAT.

Powołana w apelacji indywidualna interpretacja podatkowa Dyrektora Izby Skarbowej w W. z dnia 6 czerwca 2011 r. (...) ((...)) odnosi się do innej sytuacji niż rozpatrywana w tej sprawie. Stwierdza się w jej uzasadnieniu, że w świetle art. 8 ust. 1 ustawy VAT nie można traktować jako świadczenia usług powierniczego przeniesienia majątkowych praw autorskich. Chodziło o umowę, mocą której wydawca muzyczny dokonał na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi powierniczego przeniesienia własności praw autorskich, nabytych uprzednio od autorów oraz innych wydawców (licencjobiorców), które miało na celu umożliwienie wykonywania przez podmiot nabywający to prawo tj. powiernika, określonych usług na rzecz podmiotu je powierzającego. Stron niniejszego postępowania nie łączył stosunek umowny i nie ma dostatecznych podstaw do przyjęcia, że doszło do powierniczego przeniesienia własności praw. Pozwany jedynie pośredniczył w sprzedaży usług w rozumieniu art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy VAT.

Z przedstawionych względów, przyjmując za swoje ustalenia Sądu Okręgowego i dzieląc dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, zarazem stosownie do wyniku sprawy, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 ust. 1 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) orzekając o kosztach zastępstwa procesowego w drugiej instancji.